

Politidirektoratet
Postboks 2090 Vika
0125 Oslo

Kripos

Deres referanse:

Vår referanse:
20/87295 - 30

Dato:
26.08.2020

Høringsuttalelse - endringer i politiregisterloven og -forskriften - sletting av opplysninger i politets registre mv.

Det vises til høringsnotat fra Justis- og beredskapsdepartementet av 3. juli 2020 om endringer i politiregisterloven og -forskriften samt brev fra Politidirektoratet av 13. august 2020 med svarfrist til direktoratet innen 3. september 2020. Etter avtale med direktoratet er det gitt utsatt frist til 11. september 2020. Kripos' merknader til høringsnotatet følger nedenfor.

1. Sletting i politiets registre

1.1. Endring i § 16-2 annet ledd – hvordan sletting kan skje

Kripos støtter forslaget til endring av § 16-2 annet ledd. Endringen gjør etter vårt syn bestemmelsen klarere og lettere å forstå.

1.2. Registere der det ikke er behov for å gjøre unntak

Kripos er enig i at opplysninger i reaksjonsregisteret, straffesaksregisteret, personidentitet- og politiopplysningsregisteret, saknetregisteret, etterlysningsregisteret, politioperativt register, arrestjournal og grense- og territorialkontrollregisteret kan slettes i samsvar med reglene i § 16 annet ledd nr. 1.

Det bemerkes for ordens skyld at Arkivverket har fattet bevaringsvedtak for reaksjonsregisteret, straffesaksregisteret, personidentitet- og politiopplysningsregisteret, saknetregisteret, politioperativt register og arrestjournal. Videre er det fattet kassasjonsvedtak for etterlysningsregisteret, med unntak av anonymiserte statistiske opplysninger.

1.3. Registere der det er behov for å gjøre unntak

1.3.1. Kriminaletterretningsregisteret – politiregisterforskriften kapittel 47

Kripos tiltrer departementets vurdering av bevaringsverdien av opplysningene i kriminaletterretningsregisteret. Slik vi ser det, vil en tilintetgjøring av opplysninger i kriminaletterretningsregisteret bidra til å verne de registrertes personvern.

Kripos

1.3.2. Bekymringssamtaler – politiregisterforskriften kapittel 58

Det er Kripos' syn at den foreslåtte sperreperioden før sletting på 15 år er for kort. Det vises her til Kripos' brev til departementet av 24. februar 2020 og 4. juni 2020.

Etter vår erfaring er tilintetgjøring av opplysninger når den registrerte er 33 år gammel for tidlig. I de sakene Kripos har behandlet hvor den registrerte begjærer innsyn for å innhente informasjon om hvordan offentlige etater har agert, for eksempel i forbindelse med søknad om rettfærdsvederlag, har søker regelmessig vært betraktelig eldre enn 33 år. Refleksjon over tidligere livsvalg og hvilken inngripen som kan forventes av offentlige instanser i den forbindelse, krever etter Kripos' syn en følelsmessig og intellektuell modenhet som kan ta tid å utvikle. Formodentlig vil en slik refleksjon være nært knyttet til at den registrerte tar et oppgjør med egen oppvekst og sin mulige kriminelle løpebane og ønsker avklaring knyttet til offentlige myndigheters oppfølging av hendelser. Dersom dette oppgjøret ikke finner sted før etter fylte 33, vil den registrerte ikke ha mulighet til å få opplysninger fra politiet dersom departementets forslag blir inntatt i politiregisterforskriften. Det vises i denne sammenheng til at andre offentlige etater som kan komme i kontakt med sårbar ungdom, for eksempel NAV, helsetjenestene, barnevern og skole, avleverer opplysninger til arkivverket. Videre blir opplysninger registrert i en eventuell straffe- eller undersøkelsessak og politioperativt register¹ avlevert. At opplysningene fra register for bekymringssamtaler ikke blir avlevert, vil føre til at den dokumentasjonen som er tilgjengelig for den registrerte ikke vil være komplett. Det kan også settes spørsmålsteget ved i hvilken grad en avlevering av opplysninger fra register for bekymringssamtaler vil medføre en ytterligere krenkelse av personvernet til den registrerte, all den tid formodentlig langt mer sensitive opplysninger kan være avlevert fra helsetjenestene, barnevern og skole.

Forebygging av kriminalitet blant ungdom er et område med politifaglig og politisk² fokus. I forebyggingen er en rekke statlige og kommunale etater involvert, herunder politi, barnevern og helsevesen. Ved forskning på forebygging av kriminalitet blant ungdom vil det således være særlig relevant å kunne koble opplysninger avlevert fra de forskjellige etatene. En avlevering i anonymisert form vil ikke kunne ivareta dette hensynet.

Hva gjelder faren for at den enkelte blir mer tilbakeholden i dialogen med politiet, vises det til politiloven § 13 fjerde ledd siste punktum, hvoretter politiet skal informere den mindreårige og foreldrene om at de ikke har plikt til å forklare seg. Kripos antar at dersom den den mindreårige og foreldrene er bekymret for politiets behandling av opplysninger, vil bekymringene først og fremst knytte seg til hva opplysningene vil brukes til i den nærmeste fremtid, mens politiet har hjemmel til å benytte opplysningene til politimessige formål, og ikke være knyttet til en eventuell avlevering til arkivverket.

Det er således Kripos' syn at opplysningene bør oppbevares lenger enn 15 år etter at den registrerte har fylt 18 år. Det understrekes at politiet ikke skal ha tilgang til opplysningene i perioden opplysningene er sperret. Tatt i betraktning behovet for sperring over relativt lang tid, bør opplysningene avleveres til arkivverket, både av hensyn til den registrerte og av kostnadmessige hensyn. Politiets systemer har p.t. ikke funksjonalitet for å ivareta sperringer over svært lang tid, og slik funksjonalitet vil måtte utvikles. Det må således påregnes at forslaget vil få visse økonomiske og administrative kostnader.

¹ Jf. politiregisterloven § 53-15 første ledd.

² Se bl.a. Granavolden-plattformen (<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/politisk-plattform/id2626036/#justis>)

1.3.3. Informantregisteret – politiregisterforskriften kapittel 57

Dersom en informants identitet blir kjent, kan vedkommende utsettes for alvorlige represalier som kan medføre fare for liv, helse eller frihet. Faren for represalier kan vedvare over tid. Hensynet til informantens liv og helse må etter vårt syn tillegges stor vekt. Vi er enige i departementets beskrivelse av bevaringsverdien av opplysninger i informantregisteret, og støtter således departementets forslag om å gjøre unntak fra kassasjonsforbudet i arkivloven for informantregisteret.

1.3.4. Biometriregistrene – DNA, foto og fingeravtrykk – politiregisterforskriften kapittel 45 og 46

Kripos støtter forslaget om unntak fra kassasjonsforbudet for opplysninger registrert i DNA-registeret, fotoregisteret og fingeravtryksregisteret. Deler av opplysningene vil være dokumentert i straffesak, og en bevaring av alle foto, fingeravtrykk og DNA-opplysninger vil utgjøre et betydelig inngrep i de registrertes personvern.

Det bemerkes at Oslo universitetssykehus, som er en databehandler for Kripos, har tatt opp ønsket om å få avklart hvorvidt DNA-profiler kan inngå som en del av sakkyndige uttalelser, slik at DNA-profilene kan lagres på aktuell straffesak. Ut fra tidligere uttalelser i forarbeidene er det etter Kripos' syn tvilsomt om det finnes hjemmel for en slik behandling av opplysninger, men spørsmålet bør vurderes nærmere av departementet slik at spørsmålet finner sin endelige avklaring på noe lengre sikt.

1.3.5. Lydlogg – politiregisterforskriften kapittel 53

Kripos er enig i forslaget om unntak fra kassasjonsforbudet for lydlogg. Opptak av 112-samtaler vil i stor grad være opptak av sårbare mennesker i en dramatisk situasjon. En eventuell bevaring vil utgjøre et betydelig inngrep i den registrertes personvern. Videre vil ikke-sikrede lydlogger kun ha kortvarig verdi som dokumentasjon.

1.3.6. Lyd og bilde i politiarrest – politiregisterforskriften kapittel 54

Lyd- og videoopptak fra politiarresten er opptak av meget sårbare mennesker som ofte vil være i en personlig krise. En bevaring av lyd- og videoopptakene vil utgjøre et svært betydelig inngrep i arrestantenes personvern. Videre anses opptakene å ha lav bevaringsverdi med mindre de er sikret som en del av en straffe- eller klagesak. I så tilfelle vil opptakene bevares sammen med saken. Kripos støtter således departementets forslag til unntak fra kassasjonsforbudet for lyd- og videoopptak fra arrest.

1.3.7. Nasjonalt tverretatlig analyse- og etterretningssenter (NTAES) – politiregisterforskriften kapittel 59

Kripos støtter departementets forslag om unntak fra kassasjonsforbudet for opplysninger registrert i NTAES. Opplysningene bør omfattes av et unntak fra kassasjonsforbudet på lik linje med kriminaletterrettingsregisteret og av de samme årsakene.

2. Endringer i politiregisterloven § 41 og politiregisterforskriften § 30-1 – unntak for anmerkning av påtaleunntalelser på uttømmende politiattest

Kripos har ingen merknader til det materielle i den foreslåtte endringen. Forslaget til endringen vil imidlertid medføre administrative og økonomiske konsekvenser. Politiet har p.t. ikke funksjonalitet for å registrere at en sak kunne ha egnet seg for overføring til konfliktråd. Ved utstedelse av alle politiattester hvor den registrerte har en påtaleunntalelse må det således

manuelt vurderes hvorvidt påtaleunntatelsen skal påføres politiattesten eller ei. Det vil medføre forlenget saksbehandlingstid ved utstedelse av disse politiattestene.

3. Endring i politiregisterloven § 12 – bruk av opplysninger fra DNA-registeret

Kripos støtter forslaget til presisering i politiregisterloven § 12. At bruk av opplysninger fra politiets DNA-register begrenses er etter Kripos' syn viktig for å unngå formålsutglidning. Forslaget er etter vårt syn i tråd med intensjonen bak reguleringen av opplysninger i DNA-registeret, og vil bidra til å gjenopprette tidligere rettstilstand.

4. Endring i politiregisterloven § 13 - sporregisteret

Kripos støtter forslaget om å innta sporregisteret i politiregisterloven § 13. Dette vil bidra til klarhet og forhindre tvil om det rettslige grunnlaget for sporregister for foto.

5. Endring i politiregisterloven § 60 mv. – klage over Datatilsynets vedtak

Kripos deler departementets synspunkter på de to vedtakene fattet i Personvernemnda og støtter forslagene til endringer i politiregisterloven § 60 annet og tredje ledd og politiregisterforskriften §§ 42-2 og 42-5.

6. Endring i § 40 – reaksjoner som ikke skal anmerkes på ordinær attest

Kripos støtter forslaget til endring i § 40. Endringen vil etter vårt syn bidra til større klarhet i lovverket.

7. Endring i politiregisterloven § 50 tredje ledd – dekryptering av sperrede opplysninger

Kripos støtter en adgang til sperring av opplysninger som ikke er brukt i straffesak, og som på saksavgjørelsestidspunktet ikke er lesbare og således unndratt en relevansvurdering. Vi støtter videre forslaget om at sperring ikke skal være til hinder for at slike opplysninger på et senere tidspunkt kan gjøres lesbare og deretter benyttes til formål som nevnt i politiregisterloven § 50 tredje ledd 2. pkt. og straffeprosessloven § 216i, innen 6 måneder fra oppnådd lesbarhet.

Kripos ønsker imidlertid å bemerke de økonomiske konsekvensene som vil følge av departementets forslag. Temaet er tidligere berørt i Prop. 4 (2019-2020) under pkt. 5.4.4 hvorfra følgende hitsettes:

"Begrunnelsen for departementets forslag til sletteregel var todelt. For det første bør man unngå at personopplysninger oppbevares uten et formål... For det andre vil det av hensyn til lagringskapasitet også være praktisk å ha mulighet til å slette store filer, for eksempel nedlastede spillefilmer, som ikke har tilknytning til saken.

... ingen av høringsinstansene fra politi- og påtalemyndighet [som] har uttrykt et behov for en sletteregel av hensyn til lagringskapasitet. Departementet finner etter dette ikke grunn til å opprettholde bestemmelsen om sletting av opplysninger uten tilknytning til saken, og foreslår at slike opplysninger skal følge de vanlige regler om sperring."

Videre hitsettes fra Prop. 4 (2019-2020) kapittel 6 "Økonomiske og administrative konsekvenser":

"Forslagene medfører behov for enkelte tilpasninger i teknisk utstyr. Merutgiftene til dette forventes å være av et begrenset omfang, og dekkes innenfor gjeldende budsjettammer under kapittel 440 Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten og kapittel 444 Politiets sikkerhetstjeneste (PST)."

Kripos innrømmer at forventede merutgifter forbundet med sperring av opplysninger fra kommunikasjonskontroll mv. burde vært adressert på et tidligere tidspunkt.

Politiet innhenter betydelige mengder data ved bruk av kommunikasjonskontroll (KK). I politiets KK-system sikres kommunikasjon som udekodete, i utgangspunktet uleselige, rådata. Når rådata er sikret starter en dekodingsprosess, der data som systemet gjenkjenner gjøres til lesbare produkter, mens resterende rådata forblir uleselige. Av den samlede innhentede datamengde utgjør ikke lesbare data en meget stor andel. Eksempelvis nevnes fra konkret straffesak at av totalt ca. 3,4 millioner innhentede rådataprodukter, kunne ca. 1,1 million gjøres lesbare.

Kripos legger til grunn at uleselige rådata i sin helhet vil omfattes av sperreplikt som foreslått, dog unntatt rådata svarende til slettepliktige opplysninger. Årlig mengde innhentede rådata ved bruk av kommunikasjonskontroll i norsk politi utgjør p.t. ca. 12,2 terabyte, hvorav ca. 11,6 terabyte vil bli å anse som sperrepliktig i henhold til endringsforslaget. Fremskrevet til år 2030 vil estimert mengde sperrepliktig rådata utgjøre ca. 146 terabyte, backup ikke medregnet. I tillegg kommer lesbare data som ikke er brukt i sak, og følgelig også skal sperres. Ytterligere nevnes at årlig mengde sperrepliktige data må forventes å øke betraktelig, bl.a. som en konsekvens av forestående innføring av 5G-nett og politiets økende bruk av dataavlesning som innhentingsmetode.

Gitt sperring som foreslått og endelig slettefrist satt til fem år etter siktedes død, jf. utkast til ny politiregisterforskrift § 25-4 siste ledd³, må ressursuttaket forbundet med sperring av opplysninger fra kommunikasjonskontroll allerede på relativt kort sikt forventes å bli meget betydelig. Dette vil bl.a. knytte seg til arbeid med identifisering og merking av materiale som skal sperres i de konkrete sakene, behov for tekniske endringer/tilpasninger i politiets KK-system, samt behovet for økt lagringskapasitet. Per nå er det vanskelig å presist kvantifisere merutgiftene, utover at disse vil bli betydelige og vanskelig kan forventes dekket innenfor gjeldende budsjettammer. Kripos foreslår at departementet utreder spørsmålet nærmere før ny politiregisterlov § 50 tredje ledd og ny politiregisterforskrift § 25-4 vedtas og trer i kraft.

I forlengelsen av ovennevnte kan en supplerende tilnærming være en viss oppmykning av det som nå fremstår som en sperreplikt, der politiet i stedet gis adgang til å velge sletting i stedet for sperring av ikke lesbare opplysninger. En vil på den måten unngå lagring av opplysninger som, etter en konkret vurdering, ikke kan forventes å komme til senere bruk, samtidig som kravet til dataminimering i større grad ivaretas. En alternativ ordlyd i politiregisterloven § 50 tredje ledd (nytt 2. pkt.) kan være:

*"Ikke lesbare opplysninger innhentet ved kommunikasjonskontroll **kan** beholdes etter at saken er avgjort ved rettskraftig dom eller endelig henleggelsesbeslutning, dersom opplysningene sperres."*

Kripos vil videre benytte anledningen til å etterspørre en utredning av handlingsrommet for tilpasset *innhenting* av opplysninger ved bruk av kommunikasjonskontroll mv. Politiet innhenter i dag store mengder data som allerede på innhentingstidspunktet må vurderes som

³ Justis og beredskapsdepartementets høringsnotat med høringsfrist 15.01.18.

irrelevant for opplysningen av den aktuelle straffesak. En mer spisset/filtrert innhenting vil begrense mengden materiale som senere må lagres, og dessuten utgjøre et mindre inngrep i den enkeltes privatliv, uten at dette nødvendigvis går på bekostning av sakens fullstendige opplysning. Kripos bidrar gjerne med grundigere vurderinger rundt dette.

8. Anmerkning av utenlandske reaksjoner på politiattest

Kripos støtter forslaget til endring av politiregisterforskriften § 32-1. Det er etter vårt syn fornuftig at utenlandske reaksjoner som er registrert i reaksjonsregisteret anmerkes på politiattesten i samme utstrekning som norske reaksjoner.

9. Forsendelse av politiattest

Kripos støtter forslaget til endring av politiregisterforskriften § 36-6. Å kunne sende politiattester til søkerens digitale postkasse vil kunne bidra til effektivisering av utstedelsesprosessen.

10. Endring i politiregisterforskriften § 45-2 – definisjon av en DNA-profil

Kripos støtter forslaget til endring i politiregisterforskriften § 45-2. Opplysninger om mitokondrielt DNA og Y-kromosom DNA vil bidra til å øke kvaliteten på treff i DNA-registeret og kan bidra til en mer effektiv etterforskning av straffbare handlinger.

Med hilsen

Kristin Ottesen Kvigne

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.